

Tämän sivun alkukielistä versiota [es](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

Swipe to change

espanja

Vanhempainvastuu: huoltajuus ja tapaamisoikeus

Espanja

1 Mitä lakitermi "lapsen huolto" käytännössä tarkoittaa? Mitä oikeuksia ja velvollisuuksia lapsen huoltajalla on?

Espanjan lainsäädännössä vanhempainvastuusta puhuttaessa käytetään yleensä ilmaisua *patria potestad*. Sillä tarkoitetaan alaikäisen henkilöä ja omaisuutta koskevia oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka kuuluvat yleensä vanhemmille. Nämä oikeudet ja velvollisuudet voidaan myös myöntää lailla tai oikeuden päätöksellä alaikäisten suojelusta vastaavalle julkiselle laitokselle.

Vanhempainvastuun tarkoituksena on turvata lapsen etu tämän yksilöllisten tarpeiden mukaisesti ja tämän fyysistä ja henkistä koskemattomuutta kunnioittaen. Lapsen huoltajan velvollisuutena on

1. turvata lapsen hoito, hyvinvointi ja kasvatus sekä varmistaa, että hän saa peruskoulutuksen,
2. edustaa lasta ja hoitaa lapsen omaisuutta.

2 Kuka lapsen huoltaja yleensä on?

Vanhemmat ovat alaikäisten lastensa huoltajia.

Vaikka vanhemmat olisivat eronneet, asumuserossa, purkaneet parisuhteensa tai eivät asuisi yhdessä, molemmilla vanhemmilla on edelleen kaikki alaikäistä lasta ja tämän omaisuutta koskevat oikeudet ja velvollisuudet, poikkeustapauksia lukuun ottamatta.

Silloin kun vanhemmat eivät asu yhdessä, vanhempainvastuuta käyttää vanhemmista se, jonka luona lapsi asuu. Tuomari voi kuitenkin – toisen vanhemman pyynnöstä ja lapsen edun huomioon ottaen – joko myöntää vanhempainvastuuta hakeneelle vanhemmalle yhteishuoltajuuden tai jakaa vanhempainvastuun piiriin kuuluvien asioiden hoitamisen vanhempien kesken.

3 Voidaanko lapselle määrätä muu huoltaja, jos lapsen vanhemmat eivät kykene tai ovat haluttomia toimimaan lapsensa huoltajina?

Jos vanhemmat eivät kykene täyttämään laissa säädettyä tehtävänsä ja huolehtimaan lapsestaan tai eivät hoida tehtävänsä tyydyttävästi, lapsen huolto voidaan Espanjan lainsäädännön mukaisesti uskoa yhdelle tai useammalle muulle sukulaiselle, henkilölle tai laitokselle.

4 Kuinka huoltajuudesta päätetään silloin kun vanhemmat eroavat tai muuttavat erilleen?

Jos vanhemmat eroavat tai muuttavat erilleen, lapsen huoltajuudesta voidaan päättää yhteisellä sopimuksella (*Convenio Regulador*), joka tuomioistuimen on hyväksyttävä, riita-asiaa koskevassa menettelyssä tehdyllä päätöksellä.

Vanhempainvastuun tarkoituksena on suojella alaikäistä lasta, ja se kuuluu molemmille vanhemmille.

Alaikäisen lapsen huolto voidaan järjestää seuraavasti:

Lapsen huolto uskotaan toiselle vanhemmista. Tämä on tavallisin käytäntö asumus- ja avioerossa siitä riippumatta, haetaanko eroa yhteisestä sopimuksesta vai onko kyseessä riita-asia. Toiselle vanhemmalle myönnetään yleensä tapaamisoikeus.

Yhteishuoltajuus, jolloin lapsi asuu vuoroin yhden vuoroin toisen vanhemman luona.

Poikkeustapauksessa painavista syistä ja lapsen edun mukaisesti lapsen huolto voidaan tuomioistuimen päätöksellä uskoa muulle henkilölle joko vanhempien ehdotuksesta tai tuomioistuimen päätöksellä.

Jos viranomainen toimii lapsen holhoajana, lapsen huoltoa ei uskota kummallekaan vanhemmista.

5 Jos vanhemmat pääsevät sopimukseen lapsen huoltajuudesta, miten sopimus saadaan oikeudellisesti sitovaksi?

Jos vanhemmat pääsevät sopimukseen lapsen huoltajuudesta, heidän on esitettävä tuomioistuimelle allekirjoittamansa yhteinen sopimus, jossa sovitaan vähintään seuraavista seikoista:

- alaikäisen lapsen huolto
- vanhempien tapaamisoikeudet
- vanhempainvastuu
- perheen kodin käyttö
- elatusapu alaikäiselle.

Yhteinen sopimus jätetään yhdessä hakemuksen kanssa toimivaltaiselle ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle. Vanhempien on vahvistettava sopimus tuomioistuimessa. Tuomioistuin arvioi sopimukset kuultuaan alaikäistä lasta, jos hän on riittävän vanha, ja syyttäjää.

Jos puolisoitten tekemistä, asumus- tai avioeron tai avioliiton mitätöinnin seurauksia koskevista sopimuksista ei ole haittaa lapselle, tuomari hyväksyy ne. Jos sopimuspuolet esittävät isovanhempien tapaamisoikeutta ja yhteydenpitoa lapsenlapsiin, tuomari voi hyväksyä ne kuultuaan isovanhempia ja saatuaan heidän suostumuksensa.

Jos sopimuksia ei hyväksytä, päätökset on perusteltava. Tällöin puolisoitten on tarvittaessa jätettävä uusi ehdotus tuomarin hyväksyttäväksi.

6 Jos vanhemmat eivät pääse yksimielisyyteen lapsen huoltajuudesta, mitä muita keinoja asian ratkaisemiseksi on tuomioistuinkäsittelyn lisäksi?

Paras vaihtoehto tuomioistuinkäsittelylle on perhesovittelu, jonka avulla osapuolet voivat päästä sopimukseen.

Perhesovittelussa laaditut sopimukset ovat täytäntöönpanokelpoisia vasta, kun tuomioistuin on ne hyväksynyt.

7 Jos vanhemmat vievät asian oikeuteen, mistä lapseen liittyvistä asioista tuomari voi päättää?

Tuomarin on aina otettava huomioon alaikäisten lasten etu, pyrittävä pitämään sisarukset yhdessä ja kuultava heitä, jos he ovat riittävän vanhoja, päättäessään seuraavista seikoista:

- oikeustoimet, joiden mukaan lasten huolto uskotaan toiselle tai molemmille vanhemmille, ja koulutusta koskevat oikeustoimet,
- tapaamisoikeus, jossa määrätään, milloin, miten ja missä vanhemmat voivat tavata lapsiaan,
- tapaamisoikeutta voidaan poikkeuksellisesti rajoittaa tai se voidaan keskeyttää vakavissa olosuhteissa tai jos toinen vanhemmista laiminlyö vakavasti ja toistuvasti velvollisuutensa,

vanhempainvastuun myöntäminen lasten edun mukaisesti joko osittain tai kokonaan toiselle vanhemmista ja tarvittaessa vanhempainvastuun ottaminen pois vanhemmilta,

elatusmaksu, joka molempien vanhempien on maksettava taloudellisen tilanteensa mukaisesti lapsen tarpeiden tyydyttämiseksi, sekä elatusavun toteutumisen edellyttämät toimenpiteet,

perheen kodin ja yhteisesti käytettyjen esineiden käyttö; silloin kun vanhemmat eivät pääse asiasta yhteisymmärrykseen, etusija annetaan sille vanhemmalle, joka vastaa alaikäisten lasten huollosta.

8 Jos tuomioistuin päättää, että huoltajuus kuuluu yksin toiselle vanhemmista, tarkoittaako tämä, että hän saa päättää kaikista lasta koskevista asioista kysymättä toiselta vanhemmalta?

Vanhempainvastuu kuuluu tavallisesti molemmille vanhemmille. Sen vuoksi molemmilla vanhemmilla on oikeus tehdä päätöksiä ja ratkaista kysymyksiä, jotka koskevat alaikäistä lasta, vaikka vain toinen olisi lapsen huoltaja.

Jos vanhemmat eivät pysty yhdessä päättämään alaikäistä lasta koskevista tärkeistä kysymyksistä, kumpi tahansa vanhemmista voi kääntyä tuomioistuimen puoleen. Tällaisia tärkeitä kysymyksiä ovat esimerkiksi koulututukseen liittyvät kysymykset (koulun tai vapaa-ajan aktiviteettien valinta), terveyteen liittyvät kysymykset (lääkärin valinta), henkilökohtaiset kysymykset (nimen ja uskontokunnan valinta) tai lapsen asuinpaikan valinta.

Kuultuaan molempia vanhempia sekä alaikäisiä lapsia (jos he ovat riittävän vanhoja) tuomari myöntää kyseessä olevaa asiaa koskevan päätäntävällän toiselle vanhemmista. Tuomarin päätöksestä ei voi valittaa. Jos tällaiset riidat toistuvat tai jokin muu seikka haittaa vakavasti vanhempainvastuun käyttämistä, tuomari voi myöntää lasta koskevissa kysymyksissä päätäntävällän kokonaan tai osittain toiselle vanhemmista tai jakaa tämän päätäntävällän harjoittamisen vanhempien kesken. Tällaiset toimet voivat olla voimassa enintään kaksi vuotta.

9 Jos tuomioistuin päättää, että vanhemmilla on yhteishuoltajuus, mitä se käytännössä merkitsee?

Silloin kun vanhemmilla on yhteishuoltajuus, he ovat käytännössä vuorotellen vastuussa alaikäisen lapsensa huollosta etukäteen määritettyinä jaksoina. Tällaisten jaksojen määrittämisessä otetaan yleensä huomioon koulun lukukaudet tai lukuvuodet.

Myös koulujen loma-ajat jaetaan vanhempien kesken.

10 Minkä tuomioistuimen tai viranomaisen puoleen tulee kääntyä, jos halutaan laittaa lapsen huoltoasia vireille? Mitä muodollisuuksia tähän liittyy ja mitkä asiakirjat hakemukseen tulee liittää?

Toimivaltainen tuomioistuin on vanhempien viimeisen yhteisen kotipaikan tai jommankumman vanhemman kotipaikan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin, silloin kun lasten huollosta sovitaan samalla kuin asumus- tai avioerosta, jota haetaan yhteisestä sopimuksesta.

Jos asumus- tai avioeroa käsitellään riita-asiana, toimivaltainen tuomioistuin on puolisoitten yhteisen kotipaikan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin. Jos puoliset asuvat eri tuomiopiireissä, kantaja voi valita puolisoitten viimeisen yhteisen kotipaikan tai vastaajan kotipaikan tuomioistuimen.

Silloin kun menettely koskee yksinomaan alaikäisten lasten huoltoa ja elatusta eivätkä vanhemmat ole keskenään avioliitossa, toimivaltainen tuomioistuin on vanhempien viimeisen yhteisen kotipaikan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin. Jos vanhemmat asuvat eri tuomiopiireissä, kantaja voi valita joko vastaajan kotipaikan tai alaikäisen lapsen kotipaikan tuomioistuimen.

11 Mitä menettelyä näissä asioissa sovelletaan? Onko kiireellisiä tilanteita varten erityistä menettelyä?

Tällaisissa asioissa sovelletaan seuraavia menettelyjä:

Jos vanhempien välillä on sopimus, asumus- ja avioeroon sekä alaikäisten lasten huoltoa ja elatusta koskeviin lopullisiin toimenpiteisiin, silloin kun vanhemmat eivät ole avioliitossa, sovelletaan siviiliprosessilain (*Ley de Enjuiciamiento Civil*) 770 §:ssä säädettyä menettelyä, joka käynnistetään yhdessä.

Silloin kun kyseessä on riita-asia eikä vanhempien välillä ole sopimusta, sovelletaan siviiliprosessilain 770 ja 774 §:ää, kuten myös perheasioissa ja alaikäisiä koskevissa asioissa, silloin kun vanhemmat eivät ole naimisissa.

Kiireellisissä tapauksissa voidaan pyytää, että toimenpiteet annetaan seuraavien menettelyjen mukaisesti:

Väliaikaisista toimenpiteistä ennen avioliiton mitätöinti-, asumusero- tai avioeromenettelyn käynnistämistä tai alaikäisten lasten huoltoa ja elatusta koskevissa menettelyissä säädetään siviiliprosessilain 771 ja 772 §:ssä.

On erikseen säädetty, että ensimmäisessä päätöksessä hyväksytyt toimenpiteet voidaan kiireellisissä tapauksissa panna välittömästi täytäntöön.

Väliaikaisista toimenpiteistä, kun jokin edellä tarkoitetuista avioliittoa tai alaikäisiä lapsia koskevista menettelyistä on otettu käsiteltäväksi, säädetään siviiliprosessilain 773 §:ssä.

12 Myönnetäänkö oikeudenkäyntikuluihin oikeusapua?

On mahdollista saada täysin tai osittain maksutonta oikeusapua, jos täyttää maksuttoman oikeusavun myöntämisedot maksuttomasta oikeusavusta annetun lain (*Ley de Asistencia Jurídica Gratuita*) mukaisesti. (Katso Oikeusapu – Espanja)

13 Voiko lapsen huoltoa koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Se, voidaanko lapsen huoltoa koskevaan päätökseen hakea muutosta, riippuu päätöksestä.

Kaikkiin riita-asioissa annettuihin päätöksiin voidaan hakea muutosta maakunnalliselta ylioikeudelta (*Audiencia Provincial*).

Yhteisymmärryksessä tehtyyn päätöksen voidaan hakea muutosta maakunnalliselta ylioikeudelta ainoastaan silloin, kun sovitaan toimenpiteestä, joka eroaa siitä, mitä yhteisessä sopimuksessa on sovittu.

Laissa ei ole säädetty mahdollisuudesta hakea muutosta etukäteen haettuihin eikä muihin väliaikaisiin toimenpiteisiin eikä vanhempainvastuuta koskeviin päätöksiin.

14 Joissain tapauksissa lapsen huoltoa koskevan päätöksen täytäntöönpanoa täytyy hakea tuomioistuimelta tai toiselta viranomaiselta. Mitä menettelyä tällaisissa tapauksissa sovelletaan?

Jos asianomaiset eivät noudata lapsen huoltoa koskevia oikeuden päätöksiä vapaaehtoisesti, voidaan samalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelta, joka päätöksen antoi, hakea tiettyjen toimenpiteiden pakkotäytäntöönpanoa.

On määriteltävä, minkä tuomion tai päätöksen täytäntöönpanoa haetaan ja ketä vastaan.

15 Millä tavoin tulee menetellä, jos halutaan, että toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antama huoltajuuspäätös tunnustetaan ja pannaan täytäntöön tässä jäsenvaltiossa?

Silloin kun avioliittolain mukaisessa menettelyssä toisessa jäsenvaltiossa on annettu yhteisen lapsen huoltajuutta koskeva päätös, joka on täytäntöönpanokelpoinen kyseisessä jäsenvaltiossa ja josta on ilmoitettu asianmukaisesti, se tunnustetaan myös Espanjassa toisen asianomaisen pyynnöstä ilman ylimääräistä menettelyä asetuksen (EU) N:o 2201/2003 mukaisesti. Kyseinen asetus koskee tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa.

Päätöksen täytäntöönpanoa haetaan tuomioistuimelta, jonka tuomiopiirissä lapsi asuu ja jossa täytäntöönpano suoritetaan. Hakemukseen on liitettävä jäljennös täytäntöönpanotavasta päätöksestä, jonka on täytettävä asiakirjan aitouden toteamista koskevat vaatimukset asetuksen liitteessä V olevan vakiolomakkeen mukaisesti. Hakemuksen tekee asianajaja tai oikeudenkäyntiavustaja.

16 Minkä tuomioistuimen puoleen tulee tässä jäsenvaltiossa kääntyä, jos halutaan vastustaa sitä, että toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antama huoltajuuspäätös tunnustetaan? Mitä menettelyä tällaisissa tapauksissa sovelletaan?

Jos asianosainen haluaa vastustaa toisen jäsenvaltion tuomioistuimen tekemän, lapsen huoltoa koskevan päätöksen tunnustamista Espanjassa, hänen on käännyttävä sen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen puoleen, jossa päätöksen tunnustamista on haettu, ja vedottava johonkin asetuksessa (EY) N:o 2201/2003 lueteltuihin perusteisiin päätöksen tunnustamatta jättämiseksi.

Tällaisia perusteita voivat olla seuraavat:

päätös on selvästi vastoin oikeusjärjestyksen perusteita, kun otetaan huomioon lapsen etu;

lasta ei kuultu (eikä kyseessä ollut hätätapaus);

päätös on annettu pois jäänyttä henkilöä vastaan eikä haastehakemusta annettu hänelle tiedoksi, paitsi jos hänen katsotaan yksiselitteisesti hyväksyneen päätöksen;

päätöksen tunnustamista vastustava henkilö väittää, että päätös estää häntä täyttämästä vanhempainvastuutaan eikä hänelle ole varattu tilaisuutta tulla kuulluksi;

päätös on ristiriidassa asiassa myöhemmin annetun tuomion kanssa.

17 Mitä lakia tuomioistuin soveltaa lapsen huoltoa koskevassa oikeudenkäynnissä silloin kun lapsi tai osapuolet eivät asu tässä jäsenvaltiossa tai kun he ovat eri maiden kansalaisia?

Lapsen huoltoa koskevaan asiaan sovelletaan lasten suojelua koskevan vuoden 1996 Haagin yleissopimuksen mukaisesti lapsen asuinpaikan lakia.

Päivitetty viimeksi: 05/04/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa.

Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.